

„Stajerc“ izhaja vsaki petek, datiran z dnovom naslednje nedelje. Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 3 krole, za pol in četrt leta razmerno; za Ogrsko 4 K 50 vin, za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računi naročnina z ozirom na visokost poštne. Naročnino je plačati naprej. Posamezne štev. se prodajajo po 6v. Uredništvo in upravnistvo se nahajata v Ptuj, gledališko poslopje štev. 3.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rokopise se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak terek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inseparat) je za celo stran K 64, za 1/2 strani K 32, za 1/4 strani K 16, za 1/8 strani K 8, za 1/16 strani K 4, za 1/32 strani K 2, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Stev. 4.

V Ptuj v nedeljo dne 23. januarja 1910.

XI. letnik.

Don Kišot iz Celja.

Dvignili so ga na ščit, — doktorja Vekoslava Kukovec in ga proglasili voditelju na papirju Spindlerjevih rokopisov uresničenega „narodne stranke“. In slovenska „inteligenca“ spodnjestajerskih mest in trgov poslala ga je v štajerski deželni zbor... To je seveda njena stvar. Nobene žive duše ne briga, kako, kdaj in kje se boče ta maloštevilna prvaška psevdointeligence osmešiti. Na Avstrijskem imamo dolžnost davke plačevati; imamo pa tudi hvala Bogu pravico, da se ame vsakdo prosto blamirati... In to pravico porablja „narodna stranka“ v obilici...

Ne vemo, ali si doktor Kukovec v resnici domisljuje, da ima v deželnem zboru kakšno veljavo. Tudi to je mogoče; saj se tudi njegov Spindler domisljuje, da je izvrstni pesnik. Ali nam, ki nismo v Kukovecove lepe oči zaljubljeni, nam se pjavlja vsa ta stvar povsem drugače. Odkrito povemo: ko bi imel doktor Kukovec doma in v deželni zbornici močno stranko za seboj, ki bi pomenila kaj v javnosti in ki bi znala tudi svoje nazore zrepko zastopati, — potem bi bilo Kukovecovo nastopanje politični zločin prve vrste. Ali ker je Kukovec zapučen kakor samotar v puščavi, ker ga doma razven enega omizja v „narodnem domu“ v Celju nikdo ne vpošveta, ker je v deželnem zboru iz 1 člana obstoječi „klub“, ki mora pri socialistih milo prosjati, da mu njegove predloge podpišejo, ker je torej ves patos tega gospoda prazna pena, — zato je njegov nastop politično don Kišotovstvo v najsmehljivejšem pomenu besede. Kakor junak onega avetovoznane romana izvršuje celjski don Kišot politične naskoke na mine na veter in Spindler mu sledi kot hrabri Sanho Panza...

Doktor Kukovec ni tako neumen, da bi ne razumel smešnost svojega nastopanja. Vsak drugi človek na njegovem mestu bi sicer gledal, da na prijazni način kolikor mogoče mnogo gospodarskega dela za svoje volice stori. Politično rogoljenje, ki itak ne počene niti mačke izza peči, bi pa pripustil raznim kričadom, ki predstavljajo dandanes — Bog se usmili! — zastopstvo štajerskih Slovencev. Ali doktor Kukovec noče v gospodarskem oziru delati. Vsak njegov nastop je le smešna panslaviistična demonstracija, s katero le diskreditira napredno slovensko ljudstvo. Ali v volilnem okraju, ki ima smolo, da ga zastopa don Kišot, res ni nobenih važnih gospodarskih vprašanj? Ali letajo tam ljudem pečen golob v usta? Ne, ne, tudi tam je revščina in tudi tam bi bilo mnogo dela. Ali doktorju Kukovcu ni deželni zbor prostor, kjer se za ljudstvo kaj koristnega doseže. Njemu je deželni zbor le soba, v kateri se da izbirno reklamo za Kukovca samega delati...

Le pogledimo njegove nastope! Mož pride in predlaga odpravo bernje. Dobro, tudi mi smo proti temu krivičnemu obdačenju vbolega ljudstva. Ali — mi in dr. Kukovec tudi vemo natančno, da se to odpravo danes ne more doseči. Oblasti so vedno proti tej odpravi; sicer je pa tudi znano, da kdor noče, temu bernje sploh ni

treba dati: nikdo ga ne more v to prisiliti. Mi priznamo celo vrsto kmetov, ki ne dajo več v nenasitno farško bisago. Vse to ve doktor Kukovec; ali v kljub temu zapravlja dragoceni čas deželnega zbora za ta predlog. Njemu je dovolj, da sme enkrat govoriti in da potem „Narodni dnevnik“ njegov plitvi govor natisne... Drug slučaj: Kukovec ostane in predlaga nakrat, da naj se sprejme postava, po kateri bi bil slovenski deci vatop v nemško šolo prepovedan. Kukovec ve, da bi bila taka postava najinfamnejši rop pravic starišev. On ve, da se ta postava na Štajerskem, kakor nikjer na celim svetu ne boče sprejela, kajti drugače bi bil deželni zbor prava norišnica. On ve, da bi tudi cesar take postave nikdar ne potrdil. Vse to ve don Kišot narodne politike na Štajerskem. Ali v kljub temu stavi svoj smešni predlog, samo da se samore doma s svojo „narodnostjo“ bahati in da mu kličejo advokatski pisarji v „narodnem domu“ v Celju, navdušeni od vina, svoj „živio“... Tretji slučaj: Doktor Kukovec predlaga nakrat, da naj se deželni šolaki svet v dva dela (slovenski in nemški) razdeli. Mož ni tako neumen, da bi ne vedel, da se to ne more in ne sme zgoditi, ker hvala Bogu še nismo na Češkem. Mož tudi ve, da bi takšna sprememba velike troške koštala in da ljudstvo nima denarja, ki bi ga za narodnjaške neumnosti van metalo. Ali don Kišot vzame svojo sulico in beži proti mlinu na veter. In tako dalje, in tako dalje...

Vse to je grozovito smešno in — kakor smo že zadnjič rekli — dr. Kukovca se smatra danes že za slovenskega Sternberga, čeprav ne pije kognak. Žalostno je le, da imamo še vedno nekaj tucatov kmetov, ki veruje v ta evangelijski političnega don Kišota iz Celja...

Ja, ja, — kaj ko bi Spindler pustil poezijo in bi napisal roman slovenskega Kišota? Ali slovensko ljudstvo bode enkrat izgubilo veselje nad takimi burkami in bode resno obračunalo s svojimi zamehovalci ter škodljivci!

Politični pregled.

Štajerski deželni zbor. Na seji preteklega ponedelka se je predložilo m. dr. prošnjo za dovoljenje mitnine za novi most pri Breznu, prošnjo za povzicanje podpore za vodovod v Planini itd. Posl. Brandl je predlagal uresničenje nove ribarske postave; predlog izročil se je odesku. Posl. Riemelmoser je predlagal, da naj država 50% bremen za šolo prevzame. Izdatki za šolo so v prvi vrsti krivi žalostnega finančnega položaja dežele. Nosilo se je ta bremena, ker je šola potrebna. Ni pa potrebno, da bi vsa plačila za šolo dežela in občine nosile. Država naj bi vsaj 50% teh plačil prevzela. Izdatki za enega ljudskega šolarja znašajo na leto 26 kron. K temu plača država samo 26 vinarjev (!). In ljudske šole so prenapolnjene. Srednjo število šolarjev enega razruda na Štajerskem znaša 76. Važni ta predlog se je izročil odesku. Finančnemu odesku se je izročil predlog, da se podeli 1000 K podpore pletarski šoli v sv. Barbari v Halozah. Istotako predlog za uresničenje meščan-

ške šole v Rottermannu. — 18. t. m. vtemeljeval je dr. Kukovec svoj modri predlog, da naj se deželni šolaki svet razdeli v nemški in slovenski del. Napadal je ob tej priliki tudi Robiča. Zbornica je njegov predlog vrgla v koš. Posl. Brandl je vtemeljeval svoj predlog glede pospeševanja kmetijskega poduka. Predlog se je izročil odesku. Ozmec in Vrečko sta svoja mesta v odboru za poduk odložila. Zakaj?? Deželni zbor bode zboroval do srede februarja meseca.

Koroški deželni zbor prišel je 17. t. m. svoje zasedanje. Deželni glavni je otvoril sejo in se spominjal pokojnega glavarja dr. Jos. Erweina. Na prvi seji se je izročilo razne kmetijsko-gospodarske predloge tozadevnim odeskom. — Na seji dne 18. t. m. je deželni predsednik naznanil, da doslej še ničesar ne ve o kakšnem naseljenju menihov v Osiachu. Ako bi se to zgodilo, vplival bode, da žrebčavska postaja ostane. Predlog Krampla, da naj se ponoči Velikonoči streljanje z možnarji dovoli, odklonil je deželni predsednik; ljudje lahko po dnevru streljajo. Posl. Angerer je vtemeljeval predlog proti zvišanju tarife južne železnice, ki se je izročil odesku.

Štrajki l. 1908. Glasom uradnih poročil vršilo se je l. 1908 skupaj 721 delavskih štrajkov z 78.562 delavci v 2.702 podjetjih. Delati je pričelo od teh zopet 71.487 delavcev; 3.771 jih je bilo iz službe odpuščenih in 3.304 jih je podjetja prostovoljno zapustilo. Od vseh teh štrajkov jih je končalo za delavce 160 s polnim uspehom, 308 deloma z uspehom in 263 brez uspeha. Plače so izgubili delavci v teh štrajkih okroglo 3 milijone kron, delavnih dnaj je bilo izgubljeno okroglo 1 milijon. Podjetniki so izključili v 35 slučajih in 268 podjetjih 9.588 delavcev. V splošnem je bilo teh bojev manj kakor prejšnje leto. L. 1908 je bilo sploh v gospodarskem oziru slabo.

Madžarska mladina. V višji gimnaziji v Rakoti Paloti na Ogrskem so študentje cesarjevo sliko raztrgali. Preiskava ni mogla storila doznati. Valed tega je ravnatelj dotični razred zaključil. Ni čuda, da se taki slučajni na Madžarskem dogajajo, ko gospodarijo vendar Košuti.

Poslanci iz Srbije napravili bodejo letos večje potovanje po Evropi, obiskali bodejo vsa večja mesta (razven Dunaja). Najprve se bodejo ostavili v Ljubljani, kjer pripravljajo Hrihar z drugimi srbskimi prijatelji že velike slavnosti.

Na Ogrskem je prišel torej grof Khuen-Hedervary na vrsto, da reši politični položaj. Stavil je tudi že svoje ministerstvo i. a. tako le: Grof Khuen-Hedervary, ministrski predsednik, obenem pa minister za notranje zadeve in minister na kralj. dvoru; Ladislav pl. Lukacs, finančni minister; Karl pl. Hieronymi, trgovinski minister; dr. Franc Szekely, pravosodni minister; grof Bela Serenyi, poljedelski minister; general-major Hazzy, honvedminister; ministerstvo za poduk in bogočastje ter ono za hrvatske zadeve ostaneta zasedaj nezasedena. Radovedni smo, kako bode nasilnej Khuen-Hedervary državni voz Madžarske iz blata potegniti.

Izseljevanje v Argentino. Leta 1909 izselilo se je glasom uradnih poročil 231.984 oseb v Argentino (južno Ameriko). Od teh jih je